

Pavel Vosoba

ÚNIK Z PRŮ MĚR NOSTI

*Kdo hledá svou
cestu, nesmí se bát
odmítnout dogma
jakékoliv autority*

Pavel Vosoba

ÚNIK Z PRŮ MĚR NOSTI

*Kdo hledá svou
cestu, nesmí se bát
odmítnout dogma
jakékoliv autority*

Upozornění pro čtenáře a uživatele této knihy

Všechna práva vyhrazena. Žádná část této tištěné či elektronické knihy nesmí být reprodukována a šířena v papírové, elektronické či jiné podobě bez předchozího písemného souhlasu nakladatele. Neoprávněné užití této knihy bude trestně stíháno.

Pavel Vosoba

Únik z průměrnosti

Vydala Grada Publishing, a.s.

U Průhonu 22, 170 00 Praha 7

tel.: +420 234 264 401, fax: +420 234 264 400

www.grada.cz

jako svou 6961. publikaci

Odpovědná redaktorka Mgr. Martina Němcová

Grafická úprava a sazba Eva Hradiláková

Ilustrace v knize Petr Požár

Návrh a zpracování obálky Vojtěch Wagner

Počet stran 264

První vydání, Praha 2018

Vytiskly Tiskárny Havlíčkův Brod, a.s.

© Grada Publishing, a.s., 2018

ISBN 978-80-247-1655-8 (ePub)

ISBN 978-80-247-1646-6 (pdf)

ISBN 978-80-271-0134-4 (print)

Obsah

O autorovi a poslední knize	7
Co se stalo předtím	9
TOUHA VLÁDNOUT	11
Salome a Herodes	13
Tajemství vztahu Viktorie a Johna	21
Richard a ženská duše	36
TOUHA PO ODPLATĚ	41
Viktorie a Richard v Jaffě	43
Natalie, Richard a Viktorie na pláži	53
TOUHA PO MORÁLCE	61
Viktorie, Richard a morálka	63
Richard, Viktorie a škola	69
Richard a Sokrates	74
TOUHA PO SMRTI	83
Helena vypráví Richardovi o smrti	85
Richard a Helena připlouvají do starověké Alexandrie	92
Viktorie a David v Jerevanu	109
TOUHA PO POZNÁNÍ	119
Richard a Helena v Alexandrijské knihovně	121
Richard a Hypatia	131
Viktorie a Verjin	145
Helena a Kissa v knihovně	160

TOUHA STVOŘIT SAMA SEBE	167
Richard a Mesrop	169
Sofie a Richard	178
Viktorie, John a David	182
TOUHA SPOLUPRACOVAT SÁM SE SEBOU	201
John, Sofie a Kateřina v Jerevanu	203
David a dcera Jane	211
Helena a John v Jerevanu	217
TOUHA PŘEKROČIT SÁM SEBE	221
Viktorie a John na cestě do Tateva	223
Opětovné setkání Johna a Richarda	228
Askhenino tajemství	233
Viktoriino přiznání	242
Khar a báje	247
Richardova katarze	252
Příprava knihy <i>Únik z průměrnosti</i>	257
Doslov – A co dál	259
Hledání svatého grálu	260

O autorovi a poslední knize

Pavel Vosoba vystudoval Moskevský institut řízení, následně vyučoval na Stavební fakultě ČVUT, později se stal spoluzakladatelem poradenské firmy M.C. Triton. Dnes společně s děkanem Michaelem Valáškem přednáší na Strojní fakultě ČVUT předmět „Kariéra v inženýrství“.

„Necítím se být spisovatelem ani filozofem. To mě však ani v nejmenším neodrazuje psát a přemýšlet o sobě a druhých.“

Pavel Vosoba nejprve psal odborné knihy, které se postupně měnily v zábavně odborné, až získaly ráz vyprávění. Právě takovou byla i předposlední kniha

Dokonalý život (Grada, 2014), ve které se prolíná vyprávění a příběhy hrdinů s prvky poradenství a koučinku.

„Jsem obyčejný učitel, který má tu drzost učit, co nikdy nestudoval.“

Kniha *Únik z průměrnosti* je skutečný román, napsaný svérázným úsporným jazykem, s minimalizací slov a nepřetržitými dialogy, rychlými zvraty a napínavým dějem, jako kdyby autor psal spíše scénář k napínavému detektivnímu filmu. Nenechá čtenáře vydechnout, osudy hlavních postav se neustále rozvíjejí, prolínají v čase a vzpomínkách, až se čtenáři může zdát, že postav je daleko více. Rozmanitost a barvitost příběhů i plastičnost jednotlivých hrdinů usvědčují autora z jeho touhy po hlubokém poznání a pochopení sebe i druhých.

Co se stalo předtím

Shrnutí první knihy *Dokonalý život*

Richard Drakin, lehce znuděný mladý muž, si uvědomuje, že mu v životě něco schází. Náhodou si přečte zprávu o nepříliš slavném odchodu významného generálního ředitele. Napadne ho oslovit jej a získat od něj návod, jak být v dnešním světě skutečně úspěšný. K jeho překvapení John Rock na setkání kývne. Dojde k úmluvě, v níž se John zavazuje provést Richarda místy a příběhy, které navždy ovlivní jeho život. Richard si zpočátku neuvědomuje, že se jedná o osudové setkání dvou lidí: mistra a žáka, kteří na sebe dlouho čekali.

Bláznivá, zdánlivě nepřipravená cesta okolo světa, divoké situace, tajemství, mystifikace otvírají Richardovi nový svět. Během krátké doby navštíví New York, San Francisco, Sydney, Ťan-šan, Moskvu, Petrohrad, až nakonec skončí v Jeruzalémě.

Během cesty si John postupně uvědomuje, že Richard dozrává mnohem rychleji a on jako učitel mu dříve nebo později nebude stačit. Přizve tedy ke spolupráci Viktorii, ženu s neobyčejnými schopnostmi. John však Richardovi nepřizná, jak velké a tajemné pouto je mezi ním a touto ženou. Viktorie se do výchovy pustí s daleko větší razancí a nebojí se Richardovi otevřít temné stránky lidské duše.

TOUHA VLÁDNOUT

Kdo jsou dobří vládci?

*Ti, co nacházejí vůli vzít osud a rozhodování
do vlastních rukou, touží se stát mocnými, aniž potřebují
moc a bohatství, chtějí být respektováni, aniž vyvolávají strach,
a svobodní, aniž by omezovali svobodu druhých.*

Salome a Herodes

Pocit vlastní bezmoci vede k touze po moci.

Monika Papyan

Richard sleduje Johna do poslední chvíle, než se úplně ztratí v jeruzalémských uličkách. Dolehne na něj podivná tíseň. Usedne na malou stoličku vedle Viktorie, svět se zpomalí, ruce i nohy mu ztěžknou, ztratí sílu, jenom srdce tluče **bum, bum, bum**. *První setkání s Johnem, New York, San Francisco, Sydney, Issyk-kul, Petrohrad... V každém okamžiku, situaci mě chránil, nastavoval vlastní život, odevzdával se, naslouchal. Jak blízko jsme se k sobě za tak krátkou dobu dostali. Nebylo to až příliš jednostranné? On dával, já si užíval potěšení a dobrodružství.*

Pohlíí ho emoční prázdnota, jeho duše, ta zrzavá uličnice, se odmítá smířit s tím, že Johna možná už nikdy neuvidí. Pohlédne na Viktorii.

„Zapomněl jste Johnovi vyrovnat účet?“ zeptá se ho Viktorie s jemným sarkasmem.

Richard přivře oči: *John se tehdy usmál a na moji otázku, co to bude stát, odpověděl: NIC... tedy ve smyslu materiálním. Odkudsi mu vypadl zvláštní pórovitý kamínek, vůbec si toho nevšiml, zvedl jsem jej a podal mu ho. John ho roztřesenýma rukama opatrně vzal a zeptal se, zda věřím na znamení.* „Máte nějaký nápad?“ zeptá se.

„Kamínek má pro Johna nesmírnou hodnotu...“, *jenže to ještě netuší*, prolétne Viktorii hlavou. „Společnost je něco jako kolotoč štěstí. S dětskou naivitou do něj nastoupíme, zpočátku se nám to líbí, zmocňuje se nás euforie z rychlé jízdy, propadáme iluzi věčnosti, točí se nám hlava, ztrácíme sami sebe. Rotace se zrychluje, radost se vytrácí, nelze vystoupit, kolotoč se točí a točí. Zvracíme, křičíme: Zastavte!!, ale kolotoč nezná milosrdenství, vyhodí nás tehdy, když už nemáme co nabídnout, čím zaplatit...“ Viktorii selže hlas, její oči jemně zvlhnou, podél ostrého nosu se objeví nepatrný odlesk. Vzápětí však zlobně, skoro zvířecky zasýčí: „A za všechno platíme, jenom dlouho netušíme čím.“

Richard nejprve neporozumí. *Copak celá cesta s Johnem byl pouhý kolotoč?* Zaujme uvolněnou polohu a soustředí se, ocitá se uvnitř potmělých barev, jsou

blízko, sáhne si na ně, zasáhne ho táhlá bolest. *To jsou Viktoriiny emoce! Překvapený otevře oči.*

„John i já jsme podlehli pohodlné, zdánlivě atraktivní kariéře, stali se úspěšnými, uznávanými, nadlidsky výkonnými, ale ztratili jsme schopnost se radovat, prožívat, hnaly nás cíle, společenská kariéra a neúprosný stresující čas. Naše cesta zmizela a my se vydali ve stopách průměrných.“

„Stydíte se?“

„Hledám odpuštění a svoji budoucnost.“

„Jsem součástí vaší budoucnosti?“ zeptá se Richard.

„Jste součástí obojího,“ Viktoriiny oči na chvíli ztratí svoji žhavost, aby vzápětí opět udeřily. „Splatit dluh vás teprve čeká.“

„Jenže já stále nevím, čím zaplatím.“

„Až se ,to‘ stane, sám to poznáte.“

V Richardových očích se objeví záblesk podezření a nedůvěry. *Až se „to“ stane. Ale co?*

„Chcete jít dál?“

„Neptáte se zbytečně?“ poznamená Richard s lehkou ironií.

Viktorie přikývne, pohlédne směrem k Chrátové hoře a vstane. „Je tedy čas jít.“

Oba se vydají po schodech ke Skalnímu dómu, které jsou určeny pouze pro muslimy. „Tam nesmíte!“ volá za nimi vyděšeně majitel čajovny.

Richard se ještě stačí otočit, ulička i klenba mizí, objeví se zapadající arabské slunce a pozlacený chrám.

...

Po celém těle pocítí silné svědění. Okolo sebe má omotanou hrubou bílou látku, královskou tógu z vlny. Těžce stoupá po schodech nahoru, až se před ním objeví ohromující zelenobílá stavba – třetí a největší židovský chrám, pokrytý mohutnými zlatými deskami, které při úsvitu vyzařují ohnivě žlutou záři. Na své velkolepé dílo je nesmírně hrdý. Dává mu zapomenout na bolesti, vnitřní prázdno, úzkost a zoufalství. Připomíná mu jeho neomezenou krutovládu, rozhodování o životě a smrti druhých, okamžiky, ve kterých se cítil jako bůh, vyvolený a nesmrtelný.

Zastaví se a vydýchává. V poslední době ho každá delší cesta vyčerpává. Není divu, je mu obdivuhodných 69 let a více než třicet pět let vládne Judsku.

„Herode, potřebuješ nosítka?“ zeptá se s přehnanou starostlivostí jeho sestra Salome.

„Ne,“ odsekne vztekle z posledních sil. Nesnáším svou slabost, závislost a ze všeho nejvíc falešnou starostlivost svojí sestry, která za mémi zády vládne a rozhoduje místo mě. Ona to byla, kdo donášel, pomlouval a intrikoval. Salome mě donutila popravít mou ženu Mariamné i dva syny, Aristobula a Alexandra. Mstila se každému, kdo jí připomínal její nízký původ, a teď čeká, až zdechnu! *Potlačí temné myšlenky, narovná se, udělá pár kroků a zakymácí se. Okamžitě ho zachytí bělostné paže dívek, které vždy kráčejí v malém odstupu za ním.*

Salome to pobaví a panovačně přikáže: „Položte ho na nosítka, králi dnes není dobře!“ Když vystrašení nosiči položí Heroda na nosítka pokrytá velbloudí srstí, nakloní se sestra k jeho hlavě a pošeptá: „Šetři síly, bratře, čeká tě dlouhá těžká cesta.“

„Tvou mocenskou rozechvělost cítím po celém těle, až umřu, moje děti jistě ocení tvoji oddanost,“ neubrání se jízlivé odpovědi.

„Z tvých dětí nemám strach, nedokážou být kruté a mstivé, jsou z královského rodu, nezažily ponižování a opovržení bohatších Hasmoneovců jako my dva. Nemají komu co oplácet, nežene je nekonečná nenávisť. Herodes je jen jeden a žádný z tvých ‚pozůstalých‘ potomků nemá tvou velikost. Snad některé z tvých dětí, které jsi nechal ze strachu zavraždit, ji mohlo mít, ale to už se nedozvíme.“

Salome láskyplně pohladí zbytek jeho prošedivělých vlasů a zasyčí mu do ucha: „Předej mi moc a já zaručím, že tě lid po smrti bude uctívat jako boha.“

„Vědomá nenávisť je strašná, copak nedokážeš odpustit?“

„To není nenávisť, můj bratře, ale obyčejná ženská vášeň ve své nahotě. Touha pokorit mužský svět, proniknout do něj, ovládnout muže jakýmkoliv způsobem, rozložit na tisíce způsobů znovu a znovu. Váš svět je mnohem atraktivnější a bůh k vám laskavější než k nám. Až přijde čas, ukradneme vaše sny o moci, slávě a bohatství. Zbydou z vás trosky, pouzí nositelé, čehosí, co otvírá cestu k životu.“

„Ženy jsou stvořené pro lásku, umění, mají inspirovat, rodit a vychovávat děti, ne zabíjet a ničit. Kde se vzala v tak krásném těle taková zloba?“

„Když jsi byl mladý, milovala jsem tě, ale jako sestra jsem nesměla. Když jsi byl mocný, milovala jsem tě i nenáviděla současně. Kdyby to náš zákon povoloval, oddala bych se ti jako tvoje nejlepší děvka. Jak jsem jim jenom záviděla! Teď je z tebe hromada starého zkaženého masa. Užívám si tvoji stařeckou ubohost a moje nenávisť se konečně nasytila. Čas s tebou mi dává zapomenout na pocit méněcennosti.“

„Jsi sestrou krále!“

„Bratře, jsi chytrý král a určitě svá slova nemíníš vážně. Sám víš, že postavení, čest a vážnost, hromadění bohatství a majetku samy o sobě vedou pouze k větší

osamělosti a nejistotě. Opakuješ to, co všichni kolem tebe, možná jsi měl více štěstí, ale od davu se ničím nelišíš. **Skutečnou hrdost a sebevědomí nalezněš jenom v sobě**, ale to ani já, ani ty neumíme. Proto oba vraždíme, hromadíme, intrikujeme. Bojíme se předstoupit sami před sebe.“

„Jsi jako noc a den.“

„Herode, dej průchod zbytkům svého ega a nalezni konečně sám sebe! Najdi sílu k vědomé smrti, která jediná nemůže být převzata a zvládnuta někým jiným. Zde na zemi již nemáš co pohledávat. Vzmuž se a přijmi utrpení, které čeká tvoji duši po smrti, to velké NIC, kterého se tak úzkostně bojíš.“

Jeho tělo zasáhne slabost, není to však fyzická bolest, ale svírající, strašlivě prázdno. Kolikrát marně potlačoval ten pocit konečnosti svého bytí, snažil se zapomenout ve víru dění, zábavy a boje o moc... Zachvatí ho zimnice, zuby drkotají, nedají se zastavit, svaly odmítají poslouchat.

„Umyjte svého krále od výkalů a zahřívajte vlastními těly, dokud mu nebude lépe. Až umře, půjдете do hrobu s ním!“ přikáže znechuceně Salome.

...

Je půlnoc, zimnice povolila, přichází spánek a s ním sen. Malý chlapec sedí na kraji pouště, pohrává si s vyhřátými kamínky a pozoruje stádo velbloudů, jak se přetlačuje u rozbahněného napajedla.

„Pijte pomalu, vychutnejte si každý doušek, neboť čím více vody vypijete, tím více a častěji ji budete potřebovat,“ poučuje ostatní shrbený velbloud stojící opodál.

„Hlupáku! Jsi starý, nemáš sílu prorvat se k vodě a bojíš se, že na tebe nezbu-
de,“ zvedne hlavu mladý samec a voda se slinami mu stéká po tlamě. „Celý život nás nutíš sloužit tvoru, který sám bez vody nevydrží ani týden, a nám chceš dávat rady! Umíme si vládnout sami, nepotřebujeme žádného pána.“

Zvířata zvednou zvědavě hlavu. Malá prasátka, čekající poslušně ve frontě, se nahnou přímo doprostřed napajedla.

„Stádo vždy potřebuje vůdce, někoho, kdo za něj rozhodne, postará se o něj. Dokážeš nám vždy zabezpečit dostatek potravy a pití, řešit naše malicherné dennodenní spory, ubránit nás, když budeme napadeni? Dokážeš pro záchranu stáda trestat a zabíjet? Jestli ne, jsi pouhý žvanil, který se chce zalíbit.“

Mladý samec vyběhne od napajedla a vztekle se vrhne na starého velblouda. Porazí ho na zem a předními kopyty mu zasazuje krvavé rány. Od tlamy mu do všech stran létají velké chuchvalce slastných slin. Jak dlouho se těšil na tento okamžik.

Ostatní zvířata mlčky přihlížejí. Chlapec vyskočí, rychle za sebou vydá několik chrčivých příkazů a rukama tluče mladého velblouda hlava nehlava. Uplyne několik sekund, stádo se uklidní a pokračuje v napájení. Pouze starý „vůdce“ leží opodál, od smrti ho dělí pár minut.

Chlapec k němu poklekne a obejmě ho.

„Nelituj mě, není nic lepšího, než když starý vůdce odchází přemožen novým v přímém boji. **Stádo potřebuje vůdce, pokud jednotlivci nedokážou být svobodní.** Moje duše jej bude provázet na všech cestách, a zajistí si tak nové pokračování. Můj otisk zůstane navždy uchován.“

...

Herodes se probudí a neohrabaně odstrčí nahá ženská těla. Na pár sekund ho přepadne touha, pohladí voňavé dívčino lůno, zčernalý úd, napadený sněť, se mu nepatrně ztopoří. Ne, teď není čas. Povraždí Salome mé syny a ujme se vlády? Dokážu udržet království? Moje dynastie musí pokračovat, stavět nová díla a klanět se mně, „zakladateli“. Sestra je chytrá, lstivá, ale nedokáže vládnout. *Cosí se v něm vzepře.* Proč o tom přemýšlím, když smrt je za dveřmi, za kterými je velké NIC? Kam se podělo mé přesvědčení o mé nesmrtelnosti? Není celý život pouhé umírání? A co moje duše – mám-li vůbec nějakou? Má to všechno nějaký smys?!

Bláznivé otázky ho nadchnou a dodají mu sílu. Ztěžka vstane a přes bolesti se vydá do své rozsáhlé knihovny. Postaví se před stěnu s výklenky, na kterých jsou uloženy papyrové svitky. Sáhne po prvním, druhém, třetím, ... desátém, rychle je prohlíží a odhazuje na zem. Konečně nachází, co hledá: Thales Milétský.

„... lidská duše je nesmrtelná, existuje sama o sobě, jednotlivé duše se dokážou spojovat, rozdělovat a vtělovat i do neživých věcí. Hlubokou koncentrací dokážeme vnímat nejen svoji duši, ale i duši jiných, někteří jedinci dokážou v okamžiku smrti předurčit budoucí místo své duše. Ať duše padne do jakkoliv hluboké temnoty, vždy je z ní cesta, pokud si uchová byť jen nepatrnou naději, že kdesi nahoře je „světlo“, které ji dokáže vyvést zpět.“

Herodes se kysele usměje. Co má starý velbloud společného s Thaletem? napadne ho. Vyjde na terasu. Je úplněk, siluety domů dávají Jeruzalému tajemný a osudový nádech. Kdesi uvnitř zaslechne hlas:

„Herode, uspořádej svoje věci a vydej se do Jericha.“ Trhne sebou.

„Jsi ten, co myslím?“

„Snad.“

„Čeká mě boží trest. Mám úzkost z nebytí!“

„Bůh netrestá, pouze přihlíží.“

„Lžeš! Byl jsem krutý, vraždil jsem ze strachu a zbabělosti.“

*„Ne. **Pocit bezvýznamnosti tě svedl k tyranii a pyše, která jedním mávnutím zabíjela a druhým velkodušně dávala milost.** Jenom tehdy jsi cítil vlastní důležitost. Nadvláda nad životem i smrtí druhých poskytuje chvilkovou úlevu až euforii. Teprve poté, však o to silněji, se objeví úzkost a prázdnota. Chtěl jsi být nesmrtelným, a stal ses tyranem.“*

„Bez toho bych nedokázal vládnout více než třicet pět let. Udržel jsem nezávislost na Římu, pozvedl Judeu, vybudoval Jeruzalém, postavil stavby, o kterých si vyprávějí, zajistil prosperitu Židům. Sám, ač nejsem Žid, jsem vykonal pro národ více než kdokoli jiný!“

„A konal jsi jenom proto, aby se tě báli a respektovali tě. Pro sebe samotného jsi vykonal pramálo. Herode, jsi sám, nemá nikoho, přesně jak sis přál: lépe být nenáviděn než litován.“

Osamělost, ta strašlivá věc, která v něm neustále vyvolává úzkost. Nechtěl se narodit, věděl, co ho čeká. Nedonošený bojoval o život, s posměchem ostatních, vykořeněný z rodu Idumejců, násilně přinucených přijmout židovskou víru. Tak moc toužil po moci, která by mu dala obdiv ostatních. Pro ni byl ochoten učinit cokoli. Obecné uznání se mu stalo pastí. Stal se nejslavnějším mezi průměrnými, neboť jenom ti potřebují moc, bohatství, štěstí, aby se jich ostatní báli a záviděli.

„Hej, slyšíš mě? Vezmu si život, nic nemá smysl.“

„Konečně uděláš něco z vlastní vůle! Tvůj život se rozpustil v bytí průměrných a nyní konečně vědomě sleduješ vlastní život, hledáš smysl ve smrti, ale smrt není konec.“

„Nevěřím, smrtí vše končí!“

„Tvoje duše ví, že po smrti se zúčtuje, co stojí mít moc a vládu. Pocit vlastní velikosti ti nedovolil přiblížit se víře.“

„A co je bůh? Pouhá tři písmena!“

„Bůh je ve tvé duši. Muka duše jsou mnohem větší než muka těla. Jde o vyrovnání vlastních rozhodnutí a svobodné vůle, kterou ti duše věnovala. Zbývá ti pár dnů, vykonej něco pro sebe, něco světlého, co ti bude ve věčných temnotách alespoň malým světýlkem, než přijde opět tvůj čas.“

„Proč nemohu žít věčně?!” neovládne se Herodes a zařve na celý chrám.

„Co je věčnost – jedno velké NIC,” odpoví kdosi potichu.

Několikrát těžce vydechne a pak zašeptá: „Kdo opravdu jsi?“

...

„Můj bratře, trpíš samomluvou, nebo tě snad dostihly výčitky?“ Salome vystoupá po schodech na terasu až k Herodovi.